

Avdelningen för resurseffektivt samhälle

Informationsklass: K0

Frågor och svar investerings- och driftstöd bio-CCS, utfall av den första omvända auktionen

	Hade Energimyndigheten väntat sig fler än sex bud i första auktionen? Är antalet deltagande ett tecken på en lyckad eller misslyckad auktion?
	Med tanke på antalet aktörer som visat intresse för stöd till bio-CCS under uppbyggnaden av stödsystemet samt aktörer som uppfyllde grundläggande krav för att få delta i auktionen, hade myndigheten förväntat sig 3–5 budgivare. Det är dock inte alla sex sökande som uppfyller grundläggande krav för att vara berättigade stöd. Det har dock funnits en förhoppning om fler sökande, och några av de aktörer som förväntats gå in i auktionen har inte lämnat in en ansökan. Vad som gjort att dessa aktörer avstått från att lämna in en ansökan och lägga ett bud är just nu oklart, men myndigheten vet att den tidsfrist som stipulerats för geologisk lagring (tre år från beslut om stöd) har varit svår att infria.
	Vid urvalet av aktörer började Energimyndigheten med en rangordning efter summan av bud och annat offentligt stöd – vad gjordes sedan?
	När Energimyndigheten hade rangordnat buden efter summan av bud och annat offentligt stöd utvärderades ansökningarna i turordning enligt rangordningen. Om en ansökan uppfyllde följande kriterier tilldelas sökanden stöd: 1. Kraven för stöd är uppfyllda och genomförandeplanen bedöms realiserbar2. Den planerade mängden avskild biogen koldioxid som sökanden angav i ansökan (i tillägg till mängden från eventuellt redan accepterade bud i auktionsrundan) rymdes inom ramarna för den uppsatta målmängden för utlysningen.

	3. Sökt stöd (relationen mellan sökt stöd och volym låg inom ramarna för en effektiv användning av budgeten för stödsystemet). 4. Budet var lägre än eller lika med auktionens takpris. Om punkt 1 inte uppfylls så fortsätter utvärderingen med nästkommande bud, men om punkt 2–4 inte uppfylls så avslutas utvärderingen och inga fler ansökningar beviljas stöd. För att säkerställa att auktionen gav minst en vinnare (förutsatt att budet låg under takpris och ansökan i övrigt uppfyllde alla krav och hade en genomförandeplan som bedömts som realiserbar) undantogs den första (i övrigt godkända) ansökan i rangordningen från utvärdering enligt ovan steg 2-3.
	Resultatet av den här auktionen är att det endast blev en aktör som får stöd. Hur blev det så?
	Det beror på att endast en ansökan i rangordningen uppfyllde kriterierna ovan och kraven för stöd samt bedömdes ha en realiserbar genomförandeplan.
	När och varför sattes budgeten för bio-CCS-stödet till 36 miljarder?
	Regeringen beslutade i november 2022 om ett statligt stöd till bio-CCS på 36 miljarder kronor. Detta har sedan godkänts av EU-kommissionen sommaren 2024. Beloppet byggde på då tillgängliga uppskattningar från utredningar som SOU 2020:4 och ER 2021:31 där målmängden på 2 miljoner ton per år bedömts som rimlig, en genomsnittlig budnivå på 1200 kr/ton antagits, och stöd betalas ut över 15 år.
	När och varför sattes målet om 2 miljoner ton infångad biogen koldioxid per år?
	Ambitionen är så mycket geologiskt lagrad biogen koldioxid som möjligt för de 36 miljarder kronor som är anslagna under tidsperioden fram till 2046. Det finns emellertid inget politiskt beslutat mål om mängden bio-CCS genom stödsystemet. I utredningen Första, andra, tredje (ER 2021:31) som blev klar med sitt arbete i november 2021 gjordes dock en bedömning av ifall den klimatpolitiska vägvalsutredningens (SOU 2020:4) förslag till ett mål om 2 miljoner ton per år var rimligt. Energimyndigheten kom då inte fram till några grundläggande invändningar mot den föreslagna nivån.

	Ambitionsnivån om 2 miljoner ton per år har därefter legat kvar, men med en medvetenhet om att såväl kostnaderna för bio-CCS som betalningsviljan för negativa utsläpp har ökat betydligt sedan ambitionen formulerades.
	När och varför sattes takpriset till 3000 kr/ton?
	Takpriset, som representerar en strikt övre gräns för vilka bud som kan accepteras, beslutades i augusti 2024 av Energimyndigheten. Värdet på takpriset sattes dock redan under våren 2024 då detta ingick i EU-kommissionens statsstödsprövning. Nivån på takpriset valdes efter att först ha inhämtat uppgifter om kostnader från tidigare utredningar, slutrapporter från projekt om bio-CCS som beviljats stöd inom Industriklivet, tekniksammanställningar från internationella organisationer, och kontakter med forskare. Detta kompletterades också med en uppskattning av hur kostnaderna kan ha förväntats öka sedan uppskattningarna som gjordes som underlag för rapporten Första, andra, tredje (ER 2021:31). Utöver detta gjordes en bedömning av möjligheten till intäkter för bio-CCS genom försäljning av negativa utsläppskrediter på frivilligmarknader, vilket ger möjligheter för budgivare att sänka sina bud. Takpriset sattes tillräckligt högt för att inte slå ut ansökningar som skulle accepteras med hänsyn till urvalskriteriet om ”effektiv användning av budgeten”. Det var främst tänkt som ett skydd för ett alltför högt bud från ansökan som rankats etta.
	Hur avgjordes om ansökningarna uppfyllde kravet om en ”effektiv användning av budgeten”?
	Urvalskriteriet om en effektiv användning av budgeten beskrivs av en formel, där ansökningarnas planerade lagringsmängd och sökta stöd i den här auktionen sätts i relation till ambitionen att uppnå totalt 2 miljoner ton bio-CCS per år med budgeten på 36 miljarder kronor. Eftersom auktionsmodellen utformats för att säkerställa att auktionen gav minst en vinnare (förutsatt att budet låg under takpris och ansökan i övrigt uppfyllde alla krav och hade en genomförandeplan som bedömts som realiserbar) undantogs den första (i övrigt godkända) ansökan i rangordningen från utvärdering enligt formeln. Varje efterföljande ansökan i rangordningen utvärderades dock (i turordning) enligt formeln för att svara på frågan: ”om denna ansökan beviljas, kommer det då att finnas tillräckligt med medel kvar av den totala budgeten om 36 miljarder kronor, för att ha en rimlig möjlighet att nå 2 miljoner ton/år av bio-CCS över denna och efterföljande auktioner?” Mekanismen för effektiv användning av budgeten utformades för att styra mot att statliga medel används effektivt till att stödja bio-CCS och främja en

	så stor mängd bio-CCS som möjligt. Mekanismen var tänkt att fungera som ett skydd mot att använda en alltför stor del av budgeten i relation till den uppnådda mängden bio-CCS. Utifrån uppskattade kostnadsnivåer har Energimyndigheten varit medveten om att det kan bli svårt att uppnå ambitionsnivån om 2 miljoner ton bio-CCS per år med den allokerade budgeten. Samtidigt har det varit känt att det finns en möjlighet till intäkter för bio-CCS genom försäljning av negativa utsläppskrediter på frivilligmarknader. Den slutliga utformningen av auktionens urvalskriterier har tagit hänsyn till att aktörer ska kunna delta med rimliga kostnadsuppskattningar, samtidigt som risken för överkompensation och ineffektiv användning av statliga medel minimeras
	Varför sattes ”minsta acceptabla återstående snittbud” för nästa auktion(er) till 1000 kr/ton?
	På samma sätt som för takpriset beslutades detta i augusti 2024 av Energimyndigheten efter att redan under våren 2024 ha prövats av EU-kommissionen. Värdet för ”minsta acceptabla återstående snittbud” (Y-värdet) ingår i formeln som används för att utvärdera om en ansökan faller inom ramarna för en effektiv användning av budgeten. Värdet sattes baserat på en scenarioanalys där ett stort antal olika scenarier för budgivningen i den första auktionen (olika antal budgivare, med olika mängder och bud) utvärderades för olika värden på Y. Scenarierna baserades på verkliga aktörer som har uttryckt intresse för bio-CCS och som bedöms ha potential att genomföra ett bio-CCS-projekt inom de närmaste åren. En av de största skillnaderna mellan scenarierna är hur många, och vilka, aktörer som väljer att delta i auktionen. Att aktörer lägger höga bud kan bero på att de faktiskt har höga kostnader, men det kan också bero på att de lägger på stora marginaler i kostnadsbedömningen. Med högre tillåtet medelpris ökar därför risken för överkompensation. Om högre bud tillåts vinna innebär det också att en större del av budgeten används i första auktionen och att mindre medel finns kvar för en andra auktion. Valet av Y har gjorts för att få auktionen så robust som möjligt och har baserats på utfallet i de testade scenarierna. Ju lägre Y är desto större är chansen att fler aktörer vinner i auktionen, eftersom det tillåter ett högre medelpris på de antagna buden i första auktionen. Att Y fastställdes till 1000 kr/ton baserades på en avvägning mellan risken för att det bara blir en vinnare och risken för överkompensation.

	Även om Y-värdet kan tolkas som en mått på vad som krävs av buden i efterföljande auktioner för att nå ambitionen om 2 miljoner ton per år, så är det viktigt att notera att värdet endast tillämpas för utvärderingen i den första auktionen. Det faktiska utfallet i den första auktionen bestämmer förutsättningarna för efterföljande auktioner där det finns möjlighet att justera ambitionsnivån.
	Vad händer med resterande medel?
	Ambitionen med den första auktionen var inte att använda alla medel. Förhoppningen är att resterande medel skall användas i en, eller flera efterföljande auktioner. En nästa auktion kommer att utformas baserat på de ramar som satts under statsstödsprövningen, samt utefter lärdomar som dragits från den första auktionen. Det finns i nuläget inget bestämt datum för när en andra auktion kommer utlysas.
	Varför kan inte ett bud accepteras där sökande planerar för att första lagringen sker mer än 3 år <i>efter</i> beslut om stöd, när möjlighet om att ansöka om en förlängning ändå finns efter projektstart?
	Det var inte möjligt att ansöka om en förlängd tidsfrist med högst två år redan vid budfasen. Det framgår av 23 § förordningen att det är möjligt att ansöka om en förlängning först när ett beslut om stöd har fattats. Om lagringen påbörjas senare än vad som följer av 23 § förordningen och eventuella beslut om förlängning från Energimyndigheten, har stödmottagaren inte uppfyllt samtliga villkor för rätt till stöd. Det medför i sig att frågor om eventuellt innehållande av stöd och återkrav aktualiseras.